

A KAKASOK ELOSZTÁSA

A Mátyás királynak, ugyë, nem vót családja. Ugyë, vót neki két nevelt fija mæg két nevelt lánya.

No majd, ugyë, az ëgyik bácsinak ëgy szegíny kis faluba ugyé, vót ëgy kakassa, mæg tizënkét családja. Oszt a szomszédnak sëhogy së tetszëtt, hogy a kakas mindig átszáll hozzája. Hát hogy nem szát vóna át, amikó őnáluk tyúk nem vót, amott mæg tele vót tyúkokkal. Oszt hát aszondja a szomszédnak, ha mégëccër átszáll a kakas, ő agyonüti.

– Hát – aszondja amaz –, nem ütöd tē agyon!

Ódalára vette, oszt fővitte Budára. Kiralyhó. Fővitte királyhoz, a király mondja neki, hogy hát:

– Mijaz? Nem vagyok én éhës kakasra!

– De uram, a szomszédnak má annyira a láb alatt vót, tessík ëhoztam magának, fölajállom, mint hogy agyonüsse.

– Mé nem főzted mæg a gyerekeknek?

– Tessík! – aszondja. – Ossa fő tizënnëgy felé! Én mæg az asszon mæg a tizënkét gyerek. Ha szét tudja osztani!

Akkó a király kapsót:

– Jó van, akkó itt maradsz nálam ebédre, oszt ha szét tudod osztani, akkó mægvendëgöllek.

Hát úgy is vót. Mëgsütték a kakast ëgybe.

– No – aszondja –, Pétër, most osz szét a kakast!

Mëgfogta kést, aszondja:

– Fënség az ország feje, ugyë?

– Igen.

Mëgfogta a fejit odatëszi:

– Tessék! A méltóságos asszony, ugyë, az mëg a nyaka, āra fordíjja a király a fejit, amëre ő akarja.

Akkor az ëgyik hadapródnak – mer úgy híták – lëvágta az ëgyik szárnyát, a másikat mëg a másiknak odaadta:

– Tessík, ez mëg a maguké, hogy ha kimënnék a harctérre, jobban tudjonak hadakozni!

A két hölgyikének mëg aztán lëvëgta, az ëgyiknek az ëgyik lábát, a másiknak mëg a másik lábát:

– Ez mëg maguknak jár – aszondja –, hogy jobban tudjonak táncolni. Ez, ami mëgmarad, nekëm, szegíny ördögnek, tán csak elég lësz!

Értëd! Szétoosztotta.

Hát a király erre mëgörút, mëgvendëgölte. No, oszt el is mënt, ugyë, haza, ő is, mindjá vëtt ökröket satöbbi, fődét mëg mindënt. Kapott annyit, ugyë, hogy mëg bírt élni. Szomszéd ezt mëghallotta. Aszondja, hogy hát:

– Hunnan? Hogy? Mi?

Mondja neki:

– Hát nem látod, hogy a kakasom nem szál má át? Évitem a királynak, annyira mëgörút – aszondja – annak az ëgy kakasnak, hogy annyira mëgajándëkozott, hogy mindënt bevásároltam.

Aszondja az neki:

– Hát viszëk én ötöt is neki föl.

Mëgfogta magát, oszt fõvitte az öt kakast. Mindjá tudta a király, hogy hunnan fúj a szél, ugyë!

– Rendszerbe van! Ha maga ezt szét tudja osztani, akkor magát is megajándékozom.

Hát bizony, de nem tudta szétosztani! Hanem gyerekeknek, mindjárt hogyhíjjákot, futárt, és el a Péteré. Pétert fővitték, hogy:

– No, Péter, itt van ez az öt kakas, osz szét köztünk!

Aszondja:

– Rendszerbe van – aszondja –, maj mindjárt.

Elővette az egyiket, aszondja:

– A felső király és királynő még a kakas, az három, ugye?

Aszongya:

– Annyi.

– Akkor a két hadapród még egy kakas, az is három.

– Úgy van.

Elővette a harmadik kakast, aszondja:

– A két hölgyike még egy kakas, az is három, ugye?

No most még, ugye, maradt kettő.

– Én – aszondja – még a két kakas, az is három, így oszt el van osztva!

A királynak ez annyira meglepett, hogy mégis megjutalmazta a Pétert.

Elmondta Badó János (1919, Temerin, római katolikus), gyűjtötte Csorba Béla, 1983.

Az ember a kakast bevitte Mátyás királynak ajándékba, mert hogy sok családja volt, és úgyse tudja fölosztani nekik, hogy mindegyiknek jusson, egondóta, hogy megajándékozza a királyt.

Amikor átvették tőle, akkor a király megparancsóta, hogy ne engedjék el addig, amíg a kakast meg nem sütik. Mikor a kakas megsüt, a szegény embernek köllött fölosztani. Ha böcsületesen tudja szétosztani, mögjutalmazza, ha nem tudja böcsületesen fölosztani, huszonöt botot kap.

Mikor ekezdte osztani, levágta a fejit, odaadta a királynak, mondta ez a ház fejit illeti meg. A nyakát odaadta a királynénak, a feje után a nyaka következik, ez így dukál. A lábát levágta, azt odaadta a két királynának, hogy jobban tudjanak táncóni. A két szárnyát levágta, azt odaadta a két királyfinak, hogy messze bírjanak repüni, jövendőbelit keresni. A többit pedig bekebelezte ő maga. Ezért kapott jutalmat a királytú.

Elmondta Barát Ferenc (1938, Felsőhegy, római katolikus), gyűjtötte Nagy Abonyi Ágnes, 2000.

Mivel ű király, oszt akarta tudni, hogy a nép hogy él, akkó emönt rongyos, kúdustruhába, emönt a kocsmába. Beűt, és italt nem adtak neki.

Akkó emönt, akkó fölöltözött a királyi ruhájába, és visszamönt. Akkó minygyá mönt a pincérhő, mondta, mit kér. Azt mondta:

– Egy hordó sört.

Nézett: egy hordó sört? Azt mondta, egy hordó sört kér. Oszt csak lövetötte a ruháját, oszt akkó mondta, hogy nem az embörnek van értéke, hanem a ruhának.

Elmondta Miller Mária (1938, Szentmihály, római katolikus), gyűjtötte Flaman István, 1999.